LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Metsästyksessä saadut hirvihavainnot on tärkeä ilmoittaa riistantutkimukselle, jotta kannan kehityksestä saadaan kattava käsitys. **RIISTAPÄÄLLIKKÖ JANI KÖRHÄMÖ, SUOMEN RIISTAKESKUS**

Susikanta paisui sietokyvyn rajoille Itä-Suomessa

Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Ylä-Savossa odotetaan ministeriöltä ja poliitikoilta ratkaisuja siihen, miten sudet saadaan pysymään poissa ihmisten reviiriltä.

Itä-Suomessa on tänä syksynä huomattu susikannan kasvaneen uusiin mittoihin. Syksyn metsästyskauden aikana lukuisia koiria on päätynyt susien saaliiksi Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Ylä-Savossa.

”Tilanne on pahempi kuin koskaan aiemmin. Sotkamo–Kuhmo–Ristijärvi-alueella ei ole koskaan ollut näin paljon susia. Tällä pienellä alueella on minimissään 80 sutta”, kertoo Suomen Metsästäjäliiton Kainuun piirin toiminnanjohtaja **Juhani Voutilainen**.

Hän arvioi, että Kainuun susitihentymän alueella oleilee 15–17 susilaumaa. Luku perustuu paikallisten metsästäjien havaintoihin.

Virallinen arvio vaiheessa

Susikanta on lisääntynyt, kun pariskunnista on muodostunut uusia laumoja, vahvistaa tutkija **Samuli Heikkinen** Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta (Rktl).

Viime vuoden helmikuussa Rktl arvioi Suomen susikannan kooksi 140–155 sutta. Edellisvuonna arvio oli 120–135 sutta.

Tälle vuodelle Heikkinen ei halua antaa arviota vielä, koska lumettomassa maassa eläinten määrää on vaikeaa selvittää. Virallinen kanta-arvio tulee tammi–helmikuun vaihteessa.

Parhaillaan päivitetään valtakunnallista susikannan hoitosuunnitelmaa. Sitä varten Rktl on tehnyt väliarvion susien määrästä. Luku julkaistaan Heikkisen mukaan lähiaikoina.

Kaatolupia tarvitaan

Voutilainen odottaa, että päivitetty hoitosuunnitelma toisi nykyistä enemmän kaatolupia.

”Tällä alueella 1–2 poikkeusluvalla ei ole mitään merkitystä. Yksin Sotkamo–Kuhmo-alueelle tarvittaisiin 20 lupaa. Jos koko maahan tulee 20 lupaa, tilanne on huono.”

Susien metsästykseen myönnetään nykyään korkeintaan 10 poikkeuslupaa vuodessa. Toistaiseksi vain yksi lupa on käytetty; susi kaadettiin Sotkamossa.

Voutilaisen mielestä metsästyksellä saataisiin sudet karttamaan ihmisiä.

”Nykyisellään susien käytös ei ole normaalia.”

Esimerkiksi Ylä-Savossa Sonkajärven taajamassa hiippailee säännöllisesti susi. Metsästystilanteissa susista on tullut vakituinen riesa.

Voutilainen on itse ollut tänä syksynä sellaisessa hirvijahdissa, jossa porukkaan pyrki ajolinjan takaa koirapaistia kyttäävä susi.

”Jos paikalle ei olisi tullut autoa, koiralle olisi koittanut lähtö.”

Isot pentueet näkyvät nyt

Voutilainen korostaa, että susi kuuluu Suomen luontoon. Hän ei halua tappaa susia sukupuuttoon mutta kannattaa tolkullista kannansäätelyä.

”Susi tekee 5–8 pentua vuodessa. Venäjältä niitä tulee lisää. Kun pedoilla on ruokaa, kanta kasvaa.”

Suomen riistakeskuksen julkisten hallintotehtävien päällikkö **Sauli Härkönen** tuntee hyvin kasvaneen susikannan tuomat ongelmat.

Tänä vuonna susien kaatoon on haettu kolmea poikkeuslupaa. Sotkamossa ja Kitee–Tohmajärvi-alueella lupa myönnettiin, mutta jälkimmäisessä sutta ei saatu satimeen. Toholammilla lupaa ei myönnetty, koska poliisi antoi kyseiselle yksilölle karkotusmääräyksen.

”Tappaminen ei ole ensimmäinen vaihtoehto, myös muita ratkaisuja pitää etsiä.”

Metsästäjien toimeenpanema suden karkotus ei Toholammilla tuottanut toivottua tulosta, sillä uusi metsästyslupahakemus on tulossa käsittelyyn. Käsittelyssä tai alkamassa on kaksi muuta lupahakemusta Pohjois-Karjalaan.

Poliisin valtuuttama suden karkotus tehdään Härkösen mukaan usein niin, että sutta ajetaan takaa metsästyskoirien avulla.

”Tästä on kahta käsitystä. Joidenkin mielestä se on hyvä tapa, toisten mielestä se on aivan turhaa hommaa.”

HANNA LENSU

EERO KÄRNÄ

Sudet kaivoivat suomenpystykorva Saken turvekuoppaan 300 metrin päähän tappopaikasta Sonkajärvellä.

Kahdessa viikossa neljä koiraa susille

Viime lauantai oli surullinen päivä Ylä-Savossa Sonkajärvellä hirvimetsällä olleille **Sakari** ja **Rauno Kärnälle**.

Sudet nappasivat Sakari Kärnän vuoden ikäisen suomenpystykorvan haukulta, kun koiranohjaaja oli 200 metrin päässä. Susilauma vei tappamansa pystykorvan 300 metrin päähän ja hautasi turpeisiin.

”Sonkajärvellä on kahdessa viikossa mennyt neljä koiraa, kolmen eri susilauman tekosina. Tilanne alkaa räjähtää käsiin”, toteaa Sonkajärven riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja **Erkki Shemeikka**.

”Susista tulee enemmän havaintoja kuin hirvistä.”

Shemeikka toivoo, että päättäjillä olisi kansalaisrohkeutta puuttua susikantaan. ”Tässä on koko ajan pelko, että jollakin palaa käämit. Jälkeenpäin harmitellaan, että miksi näin kävi.”

Kokkolassa on viime viikkoina puitu oikeudessa parin vuoden takaista epäiltyä laitonta susijahtia. Myös Ruotsissa susien metsästys on tänä syksynä kuumentanut tunteita.

Koululaiset autokyytiin

Rauno Kärnän maatilalta kahdeksan kilometrin päässä sudesta on tehty säännöllisesti havaintoja. Kärnät kuljettavat lapset nyt itse koulubussille.

Kärnää mietityttää myös alkava hiihtokausi. Lapsia ei ole mukava lähettää yksin metsään hiihtämään.

Suomen riistakeskuksen päällikkö **Sauli Härkönen** ymmärtää susista aiheutuvan huolen. Samalla hän harmittelee, että media myös paisuttelee pelkoja.

”Eihän kukaan voi sanoa, ettei vaara ole, mutta yleensä se on kuitenkin pieni.”

HANNA LENSU

SAMI KARPPINEN

Keski-Suomessa lumettomuus on hidastanut viimeisten hirvien metsästystä. Kannonkoskelaisen Mannilan Jahdin Mika Nuuhkarinen etsi lauantaina vasan jälkiä metsätieltä yhdessä karjalankarhukoira Lolan kanssa.

Syksyn hirvijahti loppusuoralla

Hirvijahtiin koko maahan myönnetyistä reilusta 33 500 pyyntiluvasta suuri osa on käytetty.

Metsästäjät arvioivat hirvikannan vahvistuvan suuressa osassa maata. Alueelliset vaihtelut kannan koossa ja rakenteessa ovat kuitenkin suuria.

Havainnoista tietoa riistantutkimukseen

”Metsästyksessä saadut hirvihavainnot on tärkeä ilmoittaa riistantutkimukselle, jotta kannan kehityksestä saadaan kattava käsitys”, painottaa valtakunnallisesta hirvikannan hoitosuunnitelmasta vastaava riistapäällikkö **Jani Körhämö** Suomen Riistakeskuksesta.

Körhämön toimialueella Pohjois-Hämeessä pääosa seuroista on päättänyt jahdin. Alueelle myönnettiin 1 356 pyyntilupaa. Kanta asettunee tavoiteltuun 2,7–3,2 hirveen tuhannella hehtaarilla.

”Alkukauden saaliin perusteella lupien käyttöaste oli normaali, mutta olen kuullut viestejä myös kannan vahvistumisesta.”

Kaksijakoinen Keski-Suomi

Keski-Suomeen myönnetyillä 2 227 pyyntiluvalla on mahdollista kaataa noin 3 000 hirveä, koska yhdellä luvalla voi kaataa kaksi vasaa. Lupamäärä on parikymmentä prosenttia viime vuotta pienempi.

”Maakunnan pohjoisosissa luvista oli käytetty kuuden viikon metsästyksen jälkeen lähes 70 prosenttia. Hirvikanta vahvistuu, vaikka kaikki luvat käytettäisiin”, arvioi Keski-Suomen riistapäällikkö **Jukka Purhonen**.

Maakunnan etelä- ja länsiosissa hirviä on selvästi vähemmän. Esimerkiksi Keuruun, Multian ja Pylkönmäen luvista oli marraskuun alussa käytetty reilusti alle puolet.

Hirvikannan koon suuren vaihtelun vuoksi metsästysseurojen yhteistyön merkitys korostuu.

”Tavoitteena on, että lupia olisi aina riittävästi käytettävissä. Metsästäjien tehtävä on jahdin edetessä arvioida, kuinka paljon hirviä alueelta voidaan kaataa.”

Kanta kasvuun Pohjois-Pohjanmaalla

Pohjois-Pohjanmaalla ylitiheää hirvikantaa harvennettiin muutama vuosi sitten rajulla kädellä. Kun vielä vuonna 2011 alueelle myönnettiin 11 700 lupaa, määrä on tänä syksynä enää 4 353.

Oulun riistapäällikkö **Keijo Kapiainen** uskoo, että lupamäärät kasvavat ensi vuonna, sillä merkit kannan vahvistumisesta ovat selvät.

”Etenkin Oulun eteläpuolella hirvet ovat löytyneet tavattoman helposti. Seurat ovat säästäneet vain yksittäisiä lupia joulukuuhun. Lapin rajalle mentäessä kanta ei ole yhtä vahva, mutta sielläkin suuntaus on suurempaan.”

Jarmo Taattola (vas.) ja Antti Pekkarinen paloittelivat lauantaina Mannilan jahdin historian pienintä vasaa, jonka ruho painoi vain 43,5 kiloa. Kaatamatta oli enää yksi vasa.

Kapiaisen mukaan seuroja on ohjeistettu tasapainottamaan naarasvoittoista hirvikantaa. Tavoitteena on ampua 1,5 naarashirveä yhtä urosta kohden.

”Näyttää siltä, että naaraiden ampumista arastellaan edelleen.”

”Mahdolliset seuraukset vasallisen lehmän ampumisesta vahingossa vaikuttavat. Arvioni on, että kannan rakenne ei vielä tämän syksyn jahdissa lähde oikenemaan”, Kapiainen sanoo.

Sorkka 2020 -hankkeen tulokset näkyvät jo

Uudellamaalla hirvien lupa- ja kaatomäärät ovat riistapäällikkö **Visa Erosen** mukaan pysytelleet viime vuoden määrissä. Lupia oli tälle syksylle 1 770.

”Metsästäjiltä olen kuullut arvioita, että hirviä olisi metsissä jonkin verran viime vuotta enemmän.”

Läntisellä Uudellamaalla hirvikannan terveeseen rakenteeseen on kiinnitetty erityistä huomiota vuonna 2010 käynnistyneessä Sorkka 2020 -hankkeessa. Riistanhoitoyhdistysten ja metsästysseurojen yhteishankkeessa uroshirvien verotusta on vähennetty ja vasojen lisätty.

”Tämän ansiosta eläinten koko sekä urosten keski-ikä ja osuus talvikannasta ovat jo suurentuneet selvästi”, Eronen kertoo.

SAMI KARPPINEN

Naalista ei ole tehty havaintoja vuosiin

Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden tekemissä pesätarkastuksissa ei ole tänä vuonna havaittu merkkiäkään naaleista.

Talven ja kesän aikana luontopalvelut tarkasti 213 naalin pesää pohjoisimmassa Lapissa. Yhdestäkään ei löydetty varmoja merkkejä pesinnästä.

Naaleja on seurattu 1990-luvun lopulta lähtien. Metsähallituksen rekisterissä on kaikkiaan 334 vanhaa naalinpesää. Niistä reilut sata on niin pahasti romahtanut, etteivät niitä enää tarkasteta vuosittain.

Viimeisin varma havainto naalin pesinnästä on tehty vuonna 1996 Utsjoella.

Naapurimaissa aivan Suomen rajan tuntumassa naali on pesinyt viime vuosinakin. Tänä vuonna Ruotsissa ja Norjassa löydettiin merkkejä 80 pesinnästä.

Käsivarressa naalitarkastuksia teki Metsähallituksen kanssa myös Metsäntutkimuslaitos.

> Viimeisin varma havainto naalin pesinnästä on tehty vuonna 1996 Utsjoella.

Tarhakarkulaisesta havaintoja

Naalista tehtiin talvella muutamia varmistettuja näkö- ja jälkihavaintoja Enontekiöllä ja Utsjoella.

Lisäksi Muonion alueelta tehtiin pitkin talvea ja kevättä runsaasti havaintoja eläimestä, joka varmistettiin tarhanaaliksi.

Eläimestä on useita valokuvia, joiden avulla pohjoismaiset asiantuntijat määrittivät sen tarhakarkulaiseksi. Epäselväksi jäi, liikkuiko Muoniossa yksi vai useampi tarhakarkulainen ja mikä oli eläimen tai eläinten alkuperä.

Naalilla menee huonosti

Naali oli sata vuotta sitten yleinen Enontekiön ja Utsjoen tunturialueilla ja myös osassa Inaria. Sitten kanta pieneni nopeasti.

Kannan romahdukseen liittyviä syitä ei varmuudella tiedetä. Tänä päivänä kettu on naalin paluun suurin uhka, sillä se tappaa naaleja ja kilpailee samasta ravinnosta.

Tänä vuonna pikkujyrsijöiden määrä väheni. Myös kettujen määrä pieneni, sillä pesillä asuneista ja liikkuneista ketuista kirjattiin havaintoja vain 44 naalin pesältä. Määrä on selvästi vähemmän kuin muutamina aikaisempina vuosina.

JUHANI REKU